

Het EK-toernooi van 1992

De Zweedse bondsvoorzitter Lennart Johansson kondigde in 1988 met trots aan dat Zweden de organisatie van het negende EK ten deel was gevallen. De toewijzing ging heel wat eenvoudiger dan die van de WK's, in één zitting was het pleit beslecht. Zweden was niet de enige kandidaat, maar al snel werd duidelijk dat de voorkeur naar een Noord-Europees land ging, zodat Spanje weinig kans had. Met de Olympische Spelen in Barcelona en de Wereldtentoonstelling in Sevilla en de viering had Spanje al genoeg te doen. Oorspronkelijk wilde Zweden samen met Denemarken de eindronde in huis halen, maar dat land haakte gaandeweg af. Dat juist Denemarken de stempel op het toernooi zou drukken was de ironie van het lot.

Het idee voor de Zweedse kandidaatstelling was in 1984 ontstaan, toen Frankrijk heel andere accenten aan de organisatie gaf en het toernooi sindsdien enorm aan populariteit had gewonnen.

Johansson verving overigens in 1990 Jacques George als UEFA-voorzitter.

Voor de start

De WK in Italië had wel spanning, maar minder goed voetbal laten zien. Het thuisland had de titel niet kunnen veroveren, de Zuid-Amerikaanse landen stelden teleur, evenals de Europese kampioen Nederland, waar de sterren niet meer de discipline konden opbrengen om een team te vormen. En bij dat soort toernooien komt altijd West-Duitsland bovendrijven, zodat Franz Beckenbauer de eerste man werd die zowel als speler als trainer de wereldtitel wist te veroveren.

Het Europese voetbal was flink op de schop gegaan. De nieuwe UEFA-voorzitter Johansson had hervormingen doorgevoerd. Het knock-outsysteem was vervangen door de invoering van poules, waardoor grote clubs minder risico hadden snel uitgeschakeld te worden.

Opnieuw had er een ramp op tribunes plaatsgevonden. Op 5 mei 1992 stortte op Corsica de noodtribune in bij de halve finale van de beker SC Bastia – Olympique Marseille. Vijftien doden was het trieste resultaat.

Bij de toernooien had Zuid-Europa weer de regie in handen genomen. Het AC Milan met Gullit, Rijkaard en Van Basten won de EC 1 in 1989 en 1990, daarna een intermezzo met Rode Ster Belgrado (met Pancev en Prosinecki) dat na strafschoppen Olympique Marseille versloeg. In 1992 schoot Ronald Koeman FC Barcelona (met ook Stoichkov en Laudrup) in de finale langs Sampdoria.

De loting

Na de val van de Muur en het IJzeren Gordijn was de kaart van Europa flink veranderd. Dat verliep allemaal bepaald niet zonder geweld. Joegoslavië viel na de dood van Tito uiteen en de verschillende volkeren kwamen tegenover elkaar te staan.

Nooit waren de jaren tussen twee EK-toernooien onrustiger geweest. Het had ook gevolgen voor de lidstaten van de UEFA. In 1988 was San Marino als lid toegetreden. In 1990 meldde ook de eilandengroep de Faeröer zich aan, terwijl Oost-Duitsland opgehouden was te bestaan.

In deze tijd viel ook het Sovjet-imperium uiteen en meldden vanaf 1991 nieuwe leden zich aan bij de UEFA: Estland, Armenië, Georgië, Letland, Litouwen, Oekraïne, Wit-Rusland en Rusland zelf, als 'opvolger' van de Sovjet-Unie.

Kroatië en Slovenië kwamen er ook bij, ofschoon ze nog in een geweldsspiraal gewikkeld waren. Daarnaast werd ook het westers georiënteerde Israël toegelaten. Deze landen konden nog niet meespelen voor de kwalificatiewedstrijden van de EK 1992, die op 30 mei 1990 van start gingen.

San Marino en Faeröer lootten wel mee, Liechtenstein had zich teruggetrokken. De situatie in de landen Duitsland, Joegoslavië, Tsjecho-Slowakije en Sovjet-Unie was ingewikkeld en veranderde ook nog tijdens de kwalificatiewedstrijden.

Bij de loting op 2 februari 1990 in Stockholm door de Zweedse Gunnar Nordahl zaten 34 landen die over 7 groepen verdeeld moesten worden. Het had een paar aardige resultaten: in groep 1 Frankrijk, Spanje en Tsjecho-Slowakije bij elkaar; in groep 3 Sovjet-Unie en Italië en in groep 7 Engeland, Ierland en Polen.

In groep 5 waren West- en Oost-Duitsland toevallig bij elkaar ingedeeld, maar na de hereniging speelde Oost-Duitsland in de herfst van 1990 voor het laatst een interland. Hierna gingen de beide landen onder Duitsland verder.

Zelfs na de afronding van de kwalificatiewedstrijden moesten er ad-hoc beslissingen worden genomen door de opnieuw veranderde situatie in Joegoslavië en Sovjet-Unie. Het kon niet anders dat de politiek met coups, chaos en burgeroorlogen een grote rol speelden bij deze EK.

Kwalificatie (30 mei 1990 – 22 december 1991)

Eerste deelname San Marino en Faeröer Eilanden. West- en Oost-Duitsland verenigd in Duitsland. 33 landen, verdeeld in 7 groepen. Winnaars naar eindronde met 8 landen. Gastland Zweden automatisch geplaatst.

Groep 1

30-05-90 IJsland	- Albanië	2-0 (1-0)	
05-09-90 IJsland	- Frankrijk	1-2 (0-1)	
26-09-90 Tsjecho-Slowakije	- IJsland	1-0 (1-0)	
10-09-90 Spanje	- IJsland	2-1 (1-0)	
13-10-90 Frankrijk	- Tsjecho-Slowakije	2-1 (0-0)	
14-11-90 Tsjecho-Slowakije	- Spanje	3-2 (1-1)	
17-11-90 Albanië	- Frankrijk	0-1 (0-1)	
19-12-90 Spanje	- Albanië	9-0 (4-0)	4x Butragueno
20-02-91 Frankrijk	- Spanje	3-1 (1-1)	
30-03-91 Frankrijk	- Albanië	5-0 (4-0)	
01-05-91 Albanië	- Tsjecho-Slowakije	0-2 (0-0)	
26-05-91 Albanië	- IJsland	1-0 (0-0)	
05-06-91 IJsland	- Tsjecho-Slowakije	0-1 (0-1)	
04-09-91 Tsjecho-Slowakije	- Frankrijk	1-2 (1-0)	
25-09-91 IJsland	- Spanje	2-0 (0-0)	
12-10-91 Spanje	- Frankrijk	1-2 (1-2)	
16-10-91 Tsjecho-Slowakije	- Albanië	2-1 (2-0)	
13-11-91 Spanje	- Tsjecho-Slowakije	2-1 (1-0)	
20-11-91 Frankrijk	- IJsland	3-1 (1-0)	
18-12-91 Albanië	- Spanje	afgelast*	

* Afgelast vanwege instabiele politieke situatie in Albanië.

1. Frankrijk	8	8 0 0	16	20-6
2. Tsjecho-Slowakije	8	5 0 3	10	12-9
3. Spanje	7	3 0 4	6	17-12
4. IJsland	8	2 0 6	4	7-10
5. Albanië	7	1 0 6	2	2-21

Drie toplanden bij elkaar in een groep, maar alle drie zaten niet in hun beste fase. Frankrijk had als titelverdediger de EK 1988 niet eens gehaald, evenmin als de WK 1990. Trainer Henri Michel maakte de weg vrij voor Michel Platini, die het over aan andere boeg gooide, naar voorbeeld van Beckenbauer in Duitsland. Een versterkte verdediging en snelle counters was zijn concept, waarbij voorin de snelle Papin en Cantona zich konden uitleven.

Tsjecho-Slowakije en Spanje waren wel aanwezig geweest in Italië. Tsjecho-Slowakije was in de kwartfinale uitgeschakeld door de latere wereldkampioen West-Duitsland, Spanje in de achtste finales door Joegoslavië.

De groep was minder spannend dan verwacht. Frankrijk won namelijk alle acht kwalificatiewedstrijden. Het begon moeizaam in Reykjavik, maar met de 2-1 zege thuis tegen Tsjecho-Slowakije begon het beter te lopen.

Veel slechter startte Spanje. In Sevilla werd ternauwernood IJsland met 2-1 verslagen, uit tegen Tsjecho-Slowakije moest een 1-2 voorsprong uit handen worden gegeven. Daarna werd Albanië met 9-0 naar huis gestuurd, een nieuw EK-record. De kansen konden keren in de onderlinge confrontaties met Frankrijk. In Parijs nam Spanje middels Bakero wel een voorsprong, maar deze werd snel teniet gedaan door Sauzée. In de

tweede helft wees Frankrijk hun zuiderburen terug door doelpunten van Papin en Blanc. Hierdoor was Spanje al vrijwel kansloos en de laatste hoop werd in de grond geboord na een beschamende 2-0 nederlaag op IJsland.

Ook Tsjecho-Slowakije kon Frankrijk niet bijbenen. Na de nederlaag in Frankrijk won het wel van Albanië en IJsland, zodat de thuiswedstrijd tegen Frankrijk de laatste kans bood. In Bratislava scoorde Nemecek de hoopvolle 1-0. Net als in Parijs was het echter weer Jean-Pierre Papin die twee maal doel trof, de tweede in de laatste minuut. De topscorer van Olympique Marseille nam in totaal 8 van de 20 kwalificatiedoelpunten voor zijn rekening.

Ook in Spanje wist Frankrijk te winnen, na 16 minuten stond het al met 0-2 voor. Hiermee was groep 1 beslist, Frankrijk mocht naar Zweden.

Het laatste groepsduel tussen Albanië en Spanje ging niet door wegens de instabiele situatie in Albanië. Spanje had al eerder gevraagd van het onbelangrijk geworden duel af te zien, maar de definitieve afgelasting kwam pas op het allerlaatste moment.

Groep 2

12-09-90 Zwitserland	- Bulgarije	2-0 (1-0)
12-09-90 Schotland	- Roemenië	2-1 (1-1)
17-10-90 Roemenië	- Bulgarije	0-3 (0-1)
17-10-90 Schotland	- Zwitserland	2-1 (1-0)
14-11-90 Bulgarije	- Schotland	1-1 (0-1)
14-11-90 San Marino	- Zwitserland	0-4 (0-3)
05-12-90 Roemenië	- San Marino	6-0 (3-0)
27-03-91 Schotland	- Bulgarije	1-1 (0-0)
27-03-91 San Marino	- Roemenië	1-3 (1-2)
03-04-91 Zwitserland	- Roemenië	0-0
01-05-91 Bulgarije	- Zwitserland	2-3 (2-0)
01-05-91 San Marino	- Schotland	0-2 (0-0)
22-05-91 San Marino	- Bulgarije	0-3 (0-2)
05-06-91 Zwitserland	- San Marino	7-0 (3-0)
11-09-91 Zwitserland	- Schotland	2-2 (2-0)
16-10-91 Bulgarije	- San Marino	4-0 (3-0)
16-10-91 Roemenië	- Schotland	1-0 (0-0)
13-11-91 Schotland	- San Marino	4-0 (3-0)
13-11-91 Roemenië	- Zwitserland	1-0 (0-0)
20-11-91 Bulgarije	- Roemenië	1-1 (0-1)

1. Schotland	8	4	3	1	11	14-7
2. Zwitserland	8	4	2	2	10	19-7
3. Roemenië	8	4	2	2	10	13-7
4. Bulgarije	8	3	3	2	9	15-8
5. San Marino	8	0	0	8	0	1-33

In groep 2 was nieuweling San Marino ingedeeld, maar de andere vier waren vrijwel gelijkwaardig. Schotland en Roemenië hadden op het WK 1990 geacteerd, maar ook het Bulgarije o.l.v. de Barcelona-ster Stoichkov en het opkomende Zwitserland waren niet uit te vlakken.

Het zou een dramatische ontknoping geven, waarbij op de voorlaatste speeldag nog drie landen kans hadden. Na de eerste wedstrijden waren de beste papieren voor Schotland met 8 uit 5. Daarna dreigde het mis te gaan na een 1-0 nederlaag in Roemenië.

Deze andere WK-ganger startte desastreus. Na verlies in Schotland volgde een 0-3 nederlaag thuis tegen Bulgarije. Herstel volgde na de twee zeges op San Marino en door de zege op Schotland was er nog een kans mits de beide laatste wedstrijden werden gewonnen.

Bulgarije op zijn beurt verloor twee maal van Zwitserland. Thuis werd een 2-0 voorsprong uit handen gegeven en was de kans op een ticket voor Zweden verkeken. Stoichkov scoorde alleen eenmaal tegen San Marino.

Het Zwitserland o.l.v. de Duitser Uli Stielike bleef tot het einde kansrijk. Na de uitzege op Bulgarije volgde de thriller tegen Schotland. Bindedliga-speler Chapuisat en Hermann brachten de Zwitsers in de zevende hemel, maar Durie en McCoist (84^e minuut) verstoorden de droom. Het Schotse elftal werd gedragen door middenvelder Gordon Strachan en aanvaller Ally McCoist, die er in het seizoen 1991/92 bij Glasgow Rangers 34 inschopte.

De laatste drie wedstrijden moesten de beslissing brengen. Schotland moest van San Marino kunnen winnen, maar moest hopen op een nederlaag van Zwitserland in Roemenië en in de slotwedstrijd op een verliespunt van Roemenië in Bulgarije. Zowel Zwitserland als Roemenië had immers een betere doelsaldo als Schotland. Het ideale scenario voor Schotland kwam uit. San Marino werd simpel met 4-0 verslagen, maar belangrijker was de Roemeense treffer van Mateut tegen Zwitsers. Een week moesten de Schotten in spanning blijven wachten op het duel Bulgarije – Roemenië. Popescu schoot Roemenië virtueel naar Zweden, maar de Bulgaar Sirakov maakte aan de Roemeense illusies een einde. Schotland begroette de treffer hartelijk, het betekende de niet meer gedachte kwalificatie voor de eindronde! Voor het eerst hoorden de Britten bij de Europese top.

Groep 3

12-09-90	Sovjet-Unie	- Noorwegen	2-0 (1-0)
10-10-90	Noorwegen	- Hongarije	0-0
17-10-90	Hongarije	- Italië	1-1 (1-0)
31-10-90	Hongarije	- Cyprus	4-2 (3-1)
03-11-90	Italië	- Sovjet-Unie	0-0
14-11-90	Cyprus	- Noorwegen	0-3 (0-1)
22-12-90	Cyprus	- Italië	0-4 (0-3)
03-04-91	Cyprus	- Hongarije	0-2 (0-2)
17-04-91	Hongarije	- Sovjet-Unie	0-1 (0-1)
01-05-91	Italië	- Hongarije	3-1 (2-0)
01-05-91	Noorwegen	- Cyprus	3-0 (0-0)
29-05-91	Sovjet-Unie	- Cyprus	4-0 (1-0)
05-06-91	Noorwegen	- Italië	2-1 (2-0)
28-08-91	Noorwegen	- Sovjet-Unie	0-1 (0-0)
25-09-91	Sovjet-Unie	- Hongarije	2-2 (1-1)
12-10-91	Sovjet-Unie	- Italië	0-0
30-10-91	Hongarije	- Noorwegen	0-0
13-11-91	Italië	- Noorwegen	1-1 (0-0)
13-11-91	Cyprus	- Sovjet-Unie	0-3 (0-1)
21-12-91	Italië	- Cyprus	2-0 (1-0)

1. Sovjet-Unie	8	5	3	0	13	13-2
2. Italië	8	3	4	1	10	12-5
3. Noorwegen	8	3	3	2	8	9-5
4. Hongarije	8	2	4	2	8	10-9
5. Cyprus	8	0	0	8	0	2-25

De strijd zou gaan tussen het uiteenvallende Sovjet-Unie en Italië, dat het missen van de WK-titel moest verwerken. In de halve finale was het na strafschoppen door Argentinië uitgeschakeld.

Sovjet-Unie lag vanaf het begin voor, met een team dat voortborduurde op het succesteam van de EK 1988. Na vijf wedstrijden stond het met negen punten fier bovenaan, terwijl Italië puntverlies leed tegen Hongarije.

De onderlinge wedstrijden tussen de koplopers eindigden beide keren in een bloedeloze 0-0. Daarvoor leek de spanning terug te keren nadat Sovjet-Unie thuis niet verder kwam dan 2-2 tegen Hongarije, waarbij Kiprich zeven minuten voor tijd de gelijkmaker scoorde. Sacchi nam bij Italië het trainerschap over van Vicini, maar dat hielp niets. De *Azzurri* liet het liggen in de duels tegen Noorwegen die slechts één schamel puntje opleverde. In Oslo werd met 2-1 verloren, thuis kwam Italië ook niet verder dan een moeizame 1-1, met pas zeven minuten voor tijd de treffer van Rizzitelli. Noorwegen wilde graag bij de EK in buurland Zweden aanwezig zijn, maar kwam nog net tekort. Voor het WK 1994 zouden de Noren zich wel kwalificeren.

Sovjet-Unie meldde zich voor de eindronde, maar het land viel in 1991 uiteen, wat de UEFA flinke hoofdbreken bezorgde. Uiteindelijk werd besloten het land wel te laten deelnemen onder de naam G.O.S. (Gemenebest Onafhankelijke Staten), officieel C.I.S. (Commonwealth of Independent States).

Groep 4

12-09-90	Noord-Ierland	- Joegoslavië	0-2 (0-1)
12-09-90	Faeröer	- Oostenrijk	1-0 (0-0)

10-10-90	Denemarken	- Faeröer	4-1 (2-1)	
17-10-90	Noord-Ierland	- Denemarken	1-1 (0-1)	
31-10-90	Joegoslavië	- Oostenrijk	4-1 (2-1)	3x Pancev
14-11-90	Denemarken	- Joegoslavië	0-2 (0-0)	
14-11-90	Oostenrijk	- Noord-Ierland	0-0	
27-03-91	Joegoslavië	- Noord-Ierland	4-1 (1-1)	3x Pancev
01-05-91	Joegoslavië	- Denemarken	1-2 (0-1)	
01-05-91	Noord-Ierland	- Faeröer	1-1 (1-0)	
16-05-91	Joegoslavië	- Faeröer	7-0 (2-0)	
22-05-91	Oostenrijk	- Faeröer	3-0 (1-0)	
05-06-91	Denemarken	- Oostenrijk	2-1 (1-0)	
11-09-91	Faeröer	- Noord-Ierland	0-5 (0-3)	3x Clarke
25-09-91	Faeröer	- Denemarken	0-4 (0-2)	
09-10-91	Oostenrijk	- Denemarken	0-3 (0-3)	
16-10-91	Faeröer	- Joegoslavië	0-2 (0-1)	
16-10-91	Noord-Ierland	- Oostenrijk	2-1 (2-1)	
13-11-91	Denemarken	- Noord-Ierland	2-1 (2-0)	
13-11-91	Oostenrijk	- Joegoslavië	0-2 (0-2)	

1. Joegoslavië	8	7	0	1	14	24-4*
2. Denemarken	8	6	1	1	13	18-7*
3. Noord-Ierland	8	2	3	3	7	11-11
4. Oostenrijk	8	1	1	6	3	6-14
5. Faeröer	8	1	1	6	3	3-26

* Denemarken nam de plaats in van Joegoslavië.

Op de eerste speeldag direct een daverende sensatie. De Faeröer wist de eerste kwalificatiewedstrijd die ze ooit speelden van Oostenrijk te winnen. Heel Europa lachte de elf van Josef Hickersberger uit na het zielige 1-0 verlies. Op Faeröer woonden alleen schaapherders en op de hele eilandengroep was geen voetbalveld te bekennen.

Hickersberger kon meteen indrukken, maar Austria speelde geen rol meer.

Bovenaan ging het tussen Joegoslavië en Denemarken. De landen troffen elkaar al in een vroeg stadium. In Kopenhagen wonnen de Joegoslaven met 0-2, in Belgrado was het andersom en was het team van Möller-Nielsen de bovenliggende partij door met 1-2 te zegevieren.

Daarna ging het gelijk op en wonnen de twee landen al hun duels.

Het verliespunt dat de Denen in Noord-Ierland had laten liggen, bleek hen uiteindelijk op te breken, al was ook het doelsaldo veel slechter dan die van de Osim-ploeg. Die schitterde door opwindend voetbal door begenadigde voetballers. De kern van het team bestond uit de Europa Cup 1-winnaar Rode-Ster Belgrado met Dejan Savicevic, Sinisa Mihajlovic en Darko Pancev, die liefst tien maal doel trof. Daarnaast enkele Kroatische toppers, waaronder de Real Madrid-speler?? Robert Prosinecki, maar die stopten aan het einde van de kwalificatie met spelen van wedstrijden voor Joegoslavië. De definitieve groepszege wisten de Joegoslaven desondanks binnen te slepen door op 13 november 1991 Oostenrijk in Wenen te verslaan. Denemarken bleef een punt achter en eindigde als tweede. Dat leverde uiteindelijk toch een plaats in de eindronde op, nadat op 31 mei 1992 werd besloten Joegoslavië uit te sluiten van deelname aan de eindronde vanwege de oorlog in de Balkan.

Groep 5

17-10-90	Wales	- België	3-1 (1-1)	
31-10-90	Luxemburg	- Duitsland	2-3 (0-2)	
14-11-90	Luxemburg	- Wales	0-1 (0-0)	
27-02-91	België	- Luxemburg	3-0 (3-0)	
27-03-91	België	- Wales	1-1 (0-0)	
01-05-91	Duitsland	- België	1-0 (1-0)	
05-06-91	Wales	- Duitsland	1-0 (0-0)	
11-09-91	Luxemburg	- België	0-2 (0-1)	
16-10-91	Duitsland	- Wales	4-1 (3-0)	
13-11-91	Wales	- Luxemburg	1-0 (0-0)	
20-11-91	België	- Duitsland	0-1 (0-1)	
18-12-91	Duitsland	- Luxemburg	4-0 (2-0)	

1. Duitsland	6	5	0	1	10	13-4
2. Wales	6	4	1	1	9	8-6
3. België	6	2	1	3	5	7-6

Aanvankelijk waren zowel West- als Oost-Duitsland ingedeeld in groep 5; "Wir gegen uns". Direct waren er al twijfels of de landen elkaar na de historische nederlaag van de West-Duitsers bij de WK 1974 na vijftien jaar weer zouden treffen. De hereniging zat al in de pen en het zou niet meer tot een 'revanche' komen. Oost-Duitsland speelde de laatste interland op 12 september 1990. Thuis werd België met 2-0 verslagen, maar de kwalificatiewedstrijd werd daarna tot een vriendschappelijk duel gedegradeerd. Bij de volgende geplande wedstrijd bestond het land niet meer...

West-Duitsland was in 1990 wereldkampioen, maar Bertie Vogts, die Beckenbauer had opgevolgd, kwam niet in een gespreid bedje. Voor de opstelling maakte de hereniging niet veel uit. Vooralsnog bestond het team grotendeels uit West-Duitsers. De loting oogde niet zwaar, maar Duitsland had van oudsher moeite met Wales en met de kleintjes. In Luxemburg wisten ze maar ternauwernood met 2-3 te winnen. Na een 0-3 hing zelfs de gelijkmaker in de lucht.

De rol van België was snel uitgespeeld na nederlagen in Wales en Duitsland. Het team rond de routiniers Vandenbergh, Ceulemans en Scifo maakten geen sterke periode door.

De grootste concurrent voor Duitsland was Wales. In Cardiff was Ian Rush de matchwinner en dreigde voor de wereldkampioenen zelfs een uitschakeling. Berthold werd uit het veld gestuurd en in de tweede helft raakte Matthäus geblesseerd en prompt ging het mis.

In de return had Wales genoeg aan een gelijkspel, maar werd weggespeeld door een ontketende Duitse ploeg met de uitblinkers Riedle, Doll en Völler, die allen in de Italiaanse competitie speelden. Met 4-1 kwam de ploeg van trainer Yorath er nog genadig af.

Daarna maakte Duitsland het karwei af door zeges op België en Luxemburg. In België was Völler weer eens de grote man, maar werd de overwinning overschaduwed door misdragende 'fans' die huis hielden in Brussel. De Duitse hooligans vernielden ook al ... meer.

Groep 6

12-09-90 Finland	- Portugal	0-0	
17-10-90 Portugal	- Nederland	1-0 (0-0)	
31-10-90 Griekenland	- Malta	4-0 (2-0)	
21-11-90 Nederland	- Griekenland	2-0 (2-0)	
25-11-90 Malta	- Finland	1-1 (1-1)	
19-12-90 Malta	- Nederland	0-8 (0-3)	5x Van Basten, w.o. hattrick
23-01-91 Griekenland	- Portugal	3-2 (1-1)	
09-02-91 Malta	- Portugal	0-1 (0-1)	
20-02-91 Portugal	- Malta	5-0 (3-0)	
13-03-91 Nederland	- Malta	1-0 (1-0)	
17-04-91 Nederland	- Finland	2-0 (1-0)	
16-05-91 Finland	- Malta	2-0 (0-0)	
05-06-91 Finland	- Nederland	1-1 (0-0)	
11-09-91 Portugal	- Finland	1-0 (1-0)	
09-10-91 Finland	- Griekenland	1-1 (0-0)	
16-10-91 Nederland	- Portugal	1-0 (1-0)	
30-10-91 Griekenland	- Finland	2-0 (0-0)	
20-11-91 Portugal	- Griekenland	1-0 (1-0)	
04-12-91 Griekenland	- Nederland	0-2 (0-1)	
22-12-91 Malta	- Griekenland	1-1 (1-0)	

1. Nederland	8	6	1	13	17-2
2. Portugal	8	5	1	11	11-4
3. Griekenland	8	3	2	8	11-9
4. Finland	8	1	4	6	5-8
5. Malta	8	0	2	6	2-23

De WK van 1990 was voor de Europees kampioen in een deceptie geëindigd. Coach Beenhakker lukte het niet de vedetten onder controle te krijgen, waarna Rinus Michels werd teruggehaald. Zijn avontuur bij Bayer Leverkusen was evenmin geslaagd. Zelfs de Generaal had moeite met zijn discipelen. Rijkaard hield na het beruchte 'spuugincident'

zijn interlandloopbaan voor gezien en Bordeaux-speler Kieft liep weg uit het trainingskamp, omdat hij niet op kon tegen de grote Ajax-kern. Wel dienden zich nieuwe talenten aan: Dennis Bergkamp, Frank de Boer, Danny Blind en Bryan Roy, die met de AC Milan-spelers de titel moesten verdedigen. Voornaamste concurrent was Portugal dat zo graag naar de Europese top wilde, maar steeds net kwalificatie voor een groot toernooi miste. Met Futre, Rui Barros en Vitor Baia had het wel topspelers in het elftal. Nadat Portugal direct een punt liet liggen in Finland volgde de onderlinge ontmoeting. In Porto won het team van trainer Carlos Queiroz van een matig Oranje door een doelpunt van Rui Aguas. De beide ploegen kwamen gelijk bovenaan te staan, nadat Portugal in Griekenland verloor en ook Nederland gelijk speelde in Finland. De ploeg van Michels had inmiddels wel een veel beter doelsaldo door een 0-8 zege op Malta met vijf treffers van Van Basten.

De beslissing moest vallen in de thuiswedstrijd van Nederland tegen Portugal. Frank Rijkaard, die intussen net als Van Basten en Gullit triomfen vierde bij AC Milan, maakte zijn come-back. Nederland won in de Kuip met 1-0 door een daverend afstandsschot van Richard Witschge. Het was de enige keer dat Nederland in een EK-kwalificatiewedstrijd van het Zuid-Europese land wist te winnen.

In de laatste wedstrijd in Griekenland kon Oranje zelfs een kleine nederlaag lijden, maar maakte het karwei keurig af door met 0-2 te winnen door goals van Bergkamp en een snoekduik van Blind.

Nederland mocht de Europese titel verdedigen, Portugal moest weer in de wachtkamer.

Groep 7

17-10-90 Engeland	- Polen	2-0 (1-0)
17-10-90 Ierland	- Turkije	5-0 (2-0)
14-11-90 Ierland	- Engeland	1-1 (0-0)
14-11-90 Turkije	- Polen	0-1 (0-1)
27-03-91 Engeland	- Ierland	1-1 (1-1)
17-04-91 Polen	- Turkije	3-0 (0-0)
01-05-91 Turkije	- Engeland	0-1 (0-1)
01-05-91 Ierland	- Polen	0-0
16-10-91 Polen	- Ierland	3-3 (0-1)
16-10-91 Engeland	- Turkije	1-0 (1-0)
13-11-91 Turkije	- Ierland	1-3 (1-1)
13-11-91 Polen	- Engeland	1-1 (1-0)

1. Engeland	6	3 3 0	9	7-3
2. Ierland	6	2 4 0	8	13-6
3. Polen	6	2 3 1	7	8-6
4. Turkije	6	0 0 6	0	1-14

Engeland, Ierland en Polen toonden zich vrijwel gelijkwaardig en speelden in de onderlinge ontmoetingen steeds gelijk. Engeland had alleen de eerste wedstrijd van Polen weten te winnen en dat betekende achteraf een belangrijke overwinning. Trainer Graham Taylor lag zwaar onder vuur. Op het middenveld werden de geblesseerde Gacogne en de met de coach overhoop liggende Waddle node gemist en Taylor kreeg het verwijt zijn spelers alleen maar te laten rennen. Het elftal leunde op de geroutineerde defensie, de creatieve oplossingen moesten vooral van de Bari-speler Platt komen, voorin moest het gevaar komen van good-old Lineker, topscorer van de WK 1986. In de zes wedstrijden scoorden de Engelsen slechts zeven treffers, waaronder een eigen doelpunt. Op de laatste speeldag viel de beslissing. Engeland moest in Polen een punt halen, omdat het Ierland van Jack Charlton een beter doelsaldo had. Nadat Szewczyk (of eigen doelpunt van Mabbutt?) Polen op voorsprong bracht dreigde lang de uitschakeling van de wereldkampioenen van 1966. Dertien minuten voor tijd zorgde Gary Lineker met een prachtige volley voor de verlossende treffer, waardoor Engeland toch mocht deelnemen aan de eindronde. Maar veel vertrouwen in een goede afloop was er niet.

Eindronde in Zweden (10 juni – 26 juni 1992)

Deelnemende landen

Denemarken (4), Engeland (4), Nederland (4), Frankrijk (3), Duitsland (1), G.O.S. (1), Schotland (1), Zweden (1)

Organisatie: 8 deelnemende landen: groepen van 4, eerste twee naar halve-finale.

Vier debutanten in Zweden, al hadden Duitsland (als West-Duitsland) en G.O.S. (als Sovjet-Unie) onder andere (namen) al eerder deelgenomen.

Denemarken nam de plaats in van Joegoslavië. De Verenigde Naties hadden sancties afgeroepen over Joegoslavië nadat er een oorlog was uitgebroken en de Joegoslavische Republiek uiteen was gevallen. Denemarken, nummer twee in de kwalificatiegroep van Joegoslavië, werd tien dagen voor het begin van de eindronde als vervanger opgeroepen om deel te nemen in Zweden. De Joegoslaven waren al in Zweden en sommige Deense spelers waren al op vakantie.

De Joegoslaven golden als een van de favorieten voor de titel, omdat ze over een ongekend sterk elftal beschikten. Niet voor niets had Rode Ster Belgrado in 1991 de Europa Cup voor Landskampioenen gewonnen. Pancev was de topschutter van de kwalificatie met tien doelpunten (voor Papin met 9 en Van Basten met 8) en de voetballiefhebber verheugde zich op de technische hoogstandjes van Savicevic, Prosinecki en Boban. Ook Jarni, Suker, Katanec, Zahovic en Mihajlovic zouden later bij hun nieuwe nationale ploegen schitteren en werd deelname op het hoogste niveau onthouden.

Het gastland

Voor Zweden kwam het toernooi sportief gezien als geroepen. Nog nimmer had het zich voor een EK-eindronde weten te kwalificeren, terwijl het al wel bij zeven WK's aanwezig was geweest: 1934, 1938 (4^e), 1950, 1958 (2^e in eigen land), 1970, 1974 en 1978. Met de organisatie van een groot toernooi had het al ervaring opgedaan met de Wereldkampioenschappen in 1958. Als verliezend finalist tegen Brazilië deed Zweden het toen zeker niet slecht.

Uiteraard was Zweden blij om de EK 1992 te mogen organiseren, het was promotie voor het land en goed voor het toerisme. Toch werden er enige kanttekeningen geplaatst. De hordes met hooligans uit Duitsland en Engeland werden met zorg tegemoet gezien. Meer dan 4500 politiemensen moesten hen in toom zien te houden. De overheid weigerde nieuwe stadions te bouwen voor één groot evenement, men volstond met flinke renovaties die aan de laatste eisen voldeden.

Onder het motto "Small is beautiful" waren de stadions waren betrekkelijk klein, maar de geringe inkomsten aan recettes werden ruimschoots gecompenseerd door de tv-rechten en sponsorbijdragen. De winst verdween echter in de kas van de UEFA, zodat de Zweedse belastingbetaler verzuchtte of voetbal dat allemaal waard was.

De stadions

Voor de vijftien wedstrijden werden vier speelsteden aangewezen: Stockholm, Göteborg, Norrköping en Malmö. Het Idrottspark in de textielstad Norrköping was op het laatst toegevoegd, nadat Denemarken zich had teruggetrokken voor de organisatie. Het stadion werd voor 10 miljoen gulden grondig aangepakt. De Berget-staantribune werd opgeofferd voor een onoverdekte zittribune tot groot verdriet van de vaste IFK-aanhanger.

Het grootste stadion was het Nya Ullevi in Göteborg met 43.000 plaatsen, dat dan ook de finale toegewezen kreeg, die het in 1958 bij de WK nog was mis gelopen. De renovatie van het Malmö-stadion kostte 15 miljoen gulden. Daarvoor kreeg het nieuw kunstlicht en een videobewakingssysteem omdat Engeland twee groepswedstrijden in Malmö afwerkte. Het Rasunda-stadion in Stockholm kreeg allemaal zitplaatsen, door de FIFA verplicht vanaf 1994 verplicht bij alle WK-kwalificatiewedstrijden.

* Göteborg, Nya Ullevi Stadion, 43.000 plaatsen, geopend 1958

5 wedstrijden: Nederland – Schotland, Nederland – GOS, Nederland – Duitsland, halve finale Nederland - Denemarken, finale Denemarken - Duitsland

- * Malmö, Malmö Stadion, 29.700 plaatsen, geopend 1958
3 wedstrijden: Denemarken – Engeland, Frankrijk – Engeland, Frankrijk – Denemarken
- * Norrköping, Idrottspark, 22.000 plaatsen, geopend 1903
3 wedstrijden: GOS – Duitsland, Schotland – Duitsland, Schotland – GOS
- * Stockholm, Rasunda Stadion, 30.500 plaatsen, geopend 1898
4 wedstrijden: Zweden – Frankrijk, Zweden – Denemarken, Zweden – Engeland, halve finale Zweden – Duitsland

De ploegen

Favoriet bij de bookmakers waren wereldkampioen Duitsland, Frankrijk en titelverdediger Nederland, met Zweden als gastland als mogelijke outsider. De andere landen zouden volgens de voorspellingen niet veel meer dan een figurantenrol spelen. Engeland had in Italië wel de halve finale bereikt, maar de matige kwalificatie gaf weinig vertrouwen.

De loting

De acht landen werden verdeeld over twee groepen. Men speelde al met het idee om 16 landen tot de eindronde toe te laten, maar dat agendapunt werd doorgeschoven. Meer zorgen had de UEFA over de amusementswaarde. De herinneringen aan de WK 1990 waren nog vers. De agressiviteit op het veld was flink toegenomen en de tactieken waren vooral gericht op het voorkomen van doelpunten. De regels werden verscherpt, voor tackles van achteren en elleboogstoten kregen spelers voortaan de rode kaart. Een Fair-Play-competitie moest sportief spel stimuleren.

Bij de loting op 17 januari 1992 door oud-speler Nils Liedholm was het onzeker wat er met Sovjet-Unie en Joegoslavië gebeurde. In principe mochten de beide landen deelnemen met spelers uit de basislanden. Er werd in januari besloten, dat wanneer het in een land alsnog voor de eindronde misging, de nummer twee uit die groep werd toegelaten. De uitsluiting van Joegoslavië kwam tien dagen voor de start, de Deense spelers moesten inderhaast opgetrommeld worden.

Nog een verandering ten opzichte van 1988: gele kaarten uit de kwalificatiewedstrijden werden kwijtgescholden.

Groep 1

Zweden – Frankrijk 1-1 (1-0)

10 juni 1992 – Rasunda Stadion, Stockholm. Toeschouwers 29.850

Zweden: Ravelli, Roland Nilsson, Jan Eriksson, Patrik Andersson, Björklund, Ingesson, Schwarz (gk 40.), Thern (gk 88.), Limpär, Brolin, Kennet Andersson (74. Dahlin)

Coach Svensson

Frankrijk: Martini, Blanc, Angloma (gk 37., 67. Fernandez), Boli, Casoni, Amoros, Sauzée, Deschamps, Cantona (gk 53.), Papin, Vahirua (46. Perez)

Coach Platini

25. Jan Eriksson 1-0, 59. Papin 1-1

Scheidsrechter Spirin (G.O.S.)

Zweden en Frankrijk waren favoriet in groep 1. Sterspeler bij de Zweden was Tomas Brolin, die zich tot ergernis van het publiek op last van trainer Svensson veelvuldig terug liet vallen. De Fransen gokten op de altijd scorende Jean-Pierre Papin. Na de openingsceremonie in een vol en sfeervol Rasunda-stadion ontwikkelde zich een openingswedstrijd die zich niet onderscheidde van vele andere: saai. Scheidsrechter Spirin uit Moskou floot voor 55 overtredingen en trok vier gele kaarten.

Toch nam Zweden de meeste initiatieven en stichtte vooral Anders Limpär gevaar. De voorsprong door Jan Eriksson was dan ook verdiend. De centrumverdediger van IFK Norrköping kopte de bal, inkomend van buiten het strafschoopgebied, uit een hoekschoop

van Limpar hard achter Martini. Vlak voor kon Martini een vrije trap van middenvelder Thern ternauwernood keren.

In de pauze wisselde coach Platini de teleurstellende Vahirua voor Christian Perez en trokken de Fransen ten aanval. De hoofdzakelijk uit spelers van Olympique Marseille bestaande ploeg ontbeerde een regisseur op het middenveld.

De verder zwak opererende Papin had aan één kans genoeg om de stand gelijk te trekken. Perez verzond de dieptepass, Papin rondde bekwaam af en voorkwam daarmee een Frans drama in het openingsduel. Fernandez kwam nog in het veld, maar de beste kans was nog voor Zweden. Ingesson zag een kopbal uit een voorzet van Schwarz gekeerd door Martini en zo bleef het 1-1. Met de uitslag waren beide landen tevreden, met het spel minder.

Denemarken - Engeland 0-0

11 juni 1992 – Malmö Stadion, Malmö. Toeschouwers 26.385

Denemarken: Schmeichel, *Olsen*, Kent Nielsen, Christofte, Sivebaek (gk 84.), Vilfort, Brian Laudrup, Jensen, Andersen, Christensen, Povlsen

Coach Möller-Nielsen

Engeland: Woods, Curle (gk 10., 62. Daley, gk 70.), Keown, Walker, Pearce (gk 8.), Steven, Palmer, Platt, Merson (71. Webb), Smith, *Lineker*

Coach Taylor

Scheidsrechter Blankenstein (Nederland)

De Deense selectie was niet helemaal ongetraind, ze hadden wel degelijk rekening gehouden met mogelijke deelname, maar ideaal was het niet. Möller-Nielsen moest heel wat telefoontjes plegen, voordat hij zijn selectie bij elkaar had. Volgens de normale voetbalwetten kon zo'n slechte voorbereiding alleen maar leiden tot een snelle uitschakeling. Tot overmaat van ramp lag vedette Michael Laudrup in de clinch met trainer Möller-Nielsen en bleef hij in Barcelona.

Engeland was favoriet voor dit duel, maar Taylor had ook zijn personele problemen. Rob Jones, Lee Dixon en Paul Gascoigne waren al geblesseerd afgevallen, in de laatste testwedstrijd vielen ook John Barnes, Gary Stevens en Mark Wright af, terwijl Chris Waddle weigerde onder Taylor te spelen.

De coach was optimistischer dan het thuisfront, ten onrechte bleek al snel. Op de tribune waren de Deense fans vocaal duidelijk in de meerderheid, hoewel van beide partijen ongeveer 5.000 een kaartje hadden weten te bemachtigen.

Gary Lineker kreeg verrassend niet Alan Shearer naast zich in de spits, maar de zwakke Alan Smith. Bij Denemarken speelde alleen Christensen (spelend bij Schalke 04) voorin, en koos voor een afwachtende speelwijze.

Aanvankelijk had Engeland de beste kansen in een onderhoudende eerste helft. De bedoelingen waren goed, maar kwalitatief kwam het er niet uit. Het middenveld was voor Steven, Palmer en Platt, maar achterin speelden Keown en Curle zwak. Het meest gevaarlijk waren de effectvolle vrije trappen en corners van Pearce.

De grootste kans was desondanks voor de negatief spelende Denen. Uitbinker John Jensen (van Brøndby) schoot tegen de binnenkant van de paal. Een zege voor de Denen zou onverdiend geweest zijn. Met het puntje waren zij dik tevreden met de matige voorbereiding in het achterhoofd. Het was een goede oefenwedstrijd geweest.

Frankrijk – Engeland 0-0

14 juni 1992 - Malmö Stadion, Malmö. Toeschouwers 26.535

Frankrijk: Martini, Blanc, Boli, Casoni, *Amoros*, Fernandez (gk 29., 76. Perez), Sauzée (46. Angloma), Deschamps, Durand, Cantona, Papin

Coach Platini

Engeland: Woods, Palmer, Keown, Walker, Sinton, Pearce, Steven, Batty (gk 68.), Platt, Shearer, *Lineker*

Coach Taylor

Scheidsrechter Puhl (Hongarije)

Voorafgaand aan het duel werd de Zweedse angst voor rellen met de Engelse supporters bewaarheid. Bij een flinke kloppartij in het centrum van Malmö moest een grote politiemacht worden ingezet om de rust terug te laten keren.

In het veld was de angst om te verliezen was groot voor beide partijen, die met een versterkte defensie speelden. Taylor gaf wel de 21-jarige Shearer een kans. Engeland toonde weer goede wil, maar zonder Gascoigne en Barnes weinig raffinement. De kansen waren in dit duel op één hand te tellen en de meeste waren voor de Engelsen. In de 38e minuut schoot Pearce een vrije trap van 25 meter tegen de onderkant van de lat. Shearer kopte een keer net naast en Sinton haalde een kopbal van invaller Angloma van de doellijn. Frankrijk kon niet imponeren en was geen schim van de ploeg van 1984. Cantona (Leeds United) en Papin konden niet in stelling worden gebracht en dropen de elftallen met een bloedeloze 0-0 onder een striemend fluitconcert van het veld af. Het was pas het tweede gelijke spel tussen de landen in 22 onderlinge partijen, de laatste 0-0 was in 1923. Engeland had nog geen doelpunt gescoord op dit EK, Lineker stond al vier wedstrijden droog. Met twee remises hadden beide ploegen nog een redelijke kans op de halve finale.

Zweden – Denemarken 1-0 (0-0)

14 juni 1992 - Rasunda Stadion, Stockholm. Toeschouwers 29.902

Zweden: Ravelli, Roland Nilsson, Jan Eriksson, Patrik Andersson (gk 40.), Björklund, Ingesson, Schwarz, Thern, Limpar (90. Erlingmark), Brolin, Dahlin (77. Ekström)
Coach Svensson

Denemarken: Schmeichel, Olsen, Kent Nielsen, Christofte, Sivebaek, Vilfort, Brian Laudrup, Jensen (64. Larsen), Andersen (gk 14.), Christensen (52. Frank), Povlsen
Coach Möller-Nielsen

59. Brolin 1-0

Scheidsrechter Schmidhuber (Duitsland)

Nooit eerder hadden de Scandinavische buurlanden elkaar op een EK of WK getroffen. In hun tweede wedstrijd was het duidelijk dat het Denen aan wedstrijdritme ontbrak. Verdedigend klopte het nog wel, maar Brian Laudrup kon de spitsen Christensen en Povlsen niet bereiken. Een punt leek wederom het maximaal haalbare, maar Zweden werkte niet mee. De blonde engel Tomas Brolin (van de Italiaanse bekerwinnaar Parma) en Dahlin (Borussia Mönchengladbach) brachten in een aantrekkelijke wedstrijd de Deense achterhoede in de problemen. De donkere Dahlin, een zoon van een Venezuelaanse vader en Zweedse moeder, stelde Schmeichel enkele malen op de proef. Doelpunten waren weer schaars. Het duurde tot een kwartier in de tweede helft voor Brolin de fittere Zweden op voorsprong zette na een vloeiende aanval. Hij kreeg vlak voor tijd nog een enorme kans, maar miste jammerlijk voor open doel. De Denen kregen pas in de slotfase wat kansen, maar invaller Frank miste tot tweemaal toe. Door de 1-0 zege stond Zweden met één been in de halve finale, en haalden daarmee de stille Zweedse supporters een beetje uit hun lethargie. Door het gelijke spel in de andere wedstrijd was Denemarken niet helemaal kansloos, ze moesten alleen nog van Frankrijk winnen en een beetje medewerking van Zweden.

Zweden – Engeland 2-1 (0-1)

17 juni 1992 - Rasunda Stadion, Stockholm. Toeschouwers 30.126

Zweden: Ravelli, Roland Nilsson, Jan Eriksson, Patrik Andersson (gk 44.), Björklund (gk 69.), Ingesson, Schwarz (gk 68.), Thern, Limpar (46. Ekström), Brolin, Dahlin
Coach Svensson

Engeland: Woods, Batty, Keown, Walker, Pearce, Webb (gk 83.), Palmer, Sinton (77. Merson), Daley (gk 9.), Platt, Lineker (61. Smith)

Coach Taylor

5. Platt 0-1, 54. Eriksson 1-1, 83. Brolin 2-1

Scheidsrechter Dos Santos (Portugal)

Zweden had aan een punt genoeg, Engeland moest winnen en dus scoren! Al na vijf minuten lukte dat eindelijk. Lineker bediende vanaf rechts Platt die vallend scoorde. Daarna volgde een bikkelhard duel, waarin Dos Santos vijf gele kaarten trok. Die voor Andersson en Schwarz hadden gevolgen, want het betekende uitsluiting voor de halve finale. De Engelsen legden een prima partij op de mat en hadden bij rust de volgend ronde binnen bereik.

Coach Svensson zette Ekström in voor Limpar en de Zweden trokken ten aanval. Met enorme wilskracht en inzet werd Engeland teruggedrongen. Negen minuten na rust was het opnieuw Jan Eriksson die de bal na voorbereidend werk van Schwarz binnen kopte. Engeland kwam nauwelijks nog over de middenlijn en was rijp voor de sloop. Een dramatische wissel in de 61^e minuut. Taylor wisselde Lineker voor Smith en daarmee kwam een eind aan een imposante interlandloopbaan. In 80 caps had Lineker 48 treffers geproduceerd, waarmee hij er een tekort kwam om het record van Bobby Charlton te evenaren. Hoogtepunt was de WK 1986 waar hij topscorer was met 6 goals; in totaal scoorde hij 10 WK-goals. Op de EK's van 1988 en 1992 was hij niet succesvol. Lineker vertrok na het EK naar Japan.

De Engelse supporters begrepen de wissel niet, niet alleen omdat Lineker een beter afscheid verdiend had, maar een spits voor een spits was bepaald geen meesterzet. Engeland verloor de greep op het middenveld, waardoor de achterhoede steeds meer problemen kreeg. Het tweede doelpunt voor Zweden kon niet uitblijven. Zeven minuten voor tijd zorgde Brolin na een heerlijke combinatie met Dahlin voor de 2-1.

De Engelse uitschakeling kwam iedereen goed uit, maar vooral de Zweedse organisatie. Na Malmö zorgden de Engelse hooligans voor rellen in Stockholm met als resultaat: tien gewonden, 64 arrestaties en een steeds slechter imago. De zeker lijkende organisatie van de EK 1996 stond plotseling op de tocht, maar de uitschakeling voorkwam verdere rellen.

Zweden ging als groepswinnaar naar de halve finale en dat was bij het eerste EK-optreden een prima prestatie voor eigen publiek.

Frankrijk – Denemarken 1-2 (0-1)

17 juni 1992 - Malmö Stadion, Malmö. Toeschouwers 25.763

Frankrijk: Martini, Blanc, Boli (gk 37.), Casoni (gk 15.), *Amoros*, Perez (gk 30., 81. Cocard), Deschamps (gk 76.), Durand, Vahirua (46. Fernandez), Cantona, Papin

Coach Platini

Denemarken: Schmeichel, *Olsen*, Kent Nielsen (62. Piechnik), Christofte, Sivebaek, Brian Laudrup (68. Elstrup), Jensen, Larsen, Andersen, Povlsen (gk 13.), Frank (gk 45.)

Coach Möller-Nielsen

7. Larsen 0-1, 61. Papin 1-1, 78. Elstrup 1-2

Scheidsrechter Forstinger (Oostenrijk)

Platini was de kritiek op de behoudende speelwijze zat en hoopte met Perez en Vahirua de zwakke Denen eenvoudig naar huis te sturen. De onderschatting van Denemarken zou meerdere coaches duur komen te staan.

De Scandinaviërs kwamen agressief uit de startblokken. Larsen speelde voor Vilfort, wiens dochter met leukemie in het ziekenhuis lag. Coach Möller-Nielsen liet Frank steeds uitwijken naar links, waardoor de aanvaller van Lyngby Boli uit het centrum weglakte en ruimte schiep voor uitblinker Flemming Povlsen. De Fransen wisten niet waar ze het zoeken moesten. Al na zeven minuten passeerde Henrik Larsen de Franse keeper Martini en in de eerste helft verzamelden de Fransen al drie gele kaarten. Na de eerste 45 minuten hapten *les tricolores* naar adem en mochten blij zijn dat het slechts 0-1 stond. Platini wisselde middenvelder Fernandez voor spits Vahirua en Frankrijk kwam terug in de wedstrijd. Schoten van Deschamps en Boli troffen nog geen doel, evenmin als een kopbal van Cantona. Het offensief wierp in de 61^e minuut zijn vruchten af. Met een virtuoos hakballetje van Durand toonde Papin aan waarom hij in 1991 gekozen was tot Europees voetballer van het jaar en een overgang naar Milan in de lucht hing: elke kans was voor hem een doelpunt.

De gelijkmaker wiegde Frankrijk in slaap. In plaats van door te drukken namen ze gas terug. Möller-Nielsen zetten twee verse krachten in voor een alles-of-niets offensief. Piechnik en Elstrup vervingen Nielsen en Laudrup. In de 78^e minuut kwam alsnog de sensationele ontknoping. Invaller Lars Elstrup, speler in de tweede divisie bij de Odense BK, scoorde de mooiste treffer in zijn loopbaan door een voorzet van Povlsen achter Martini te werken.

Frankrijk beleefde een van de zwartste dagen in de voetbalhistorie, de Denen verlengden hun verblijf met minimaal nog een wedstrijd. Dat was op zich al een sensatie, maar half

Europa verwachtte dat dat louter te danken was aan arrogantie en onderschatting van de Fransen, niemand hield er rekening mee dat het sprookje langer zou duren. Platini diende na de wanprestatie onmiddellijk zijn ontslag in; een week later benoemde de Franse bond hem tot hoofdorganisator van het WK 1998 in Frankrijk.

Eindstand groep 1

1. Zweden	3	2	1	0	5	4-2
2. Denemarken	3	1	1	1	3	2-2
3. Frankrijk	3	0	2	1	2	2-3
4. Engeland	3	0	2	1	2	1-2

Zweden en Denemarken naar halve-finale

Groep 2

G.O.S. als voormalige Sovjet-Unie toegelaten als deelnemer

Nederland – Schotland 1-0 (0-0)

Nederland: Van Breukelen, Ronald Koeman, Van Aarle, Van Tiggelen, *Gullit*, Rijkaard, Wouters (55. Jonk), Bergkamp (85. Winter), Richard Witschge (gk 25.), Van Basten, Roy
Coach Michels

Schotland: Goram, McKimmie, *Gough*, McPherson, Malpas, McAllister, McStay (79. Ferguson), McCall, McClair, Durie, McCoist (74. Gallacher)
Coach Roxburgh

12 juni 1992 – Nya Ullevi, Göteborg. Toeschouwers 35.720

77. Bergkamp 1-0

Scheidsrechter Karlsson (Zweden)

Bij Nederland was vooral de vraag hoe fit Gullit en Van Baten waren. Gullit leek net op tijd fit na een seizoen vol blessureleed en dat Van Basten überhaupt nog voetbalde was al een wonder. Zijn krakkemikkige enkel, die een goede prestatie van hem en Nederland op de WK 1990 in de weg had gestaan, was weer wat opgelapt (.arts België?) en hij wilde aan het eind van zijn loopbaan nog eenmaal schitteren. Ook Rijkaard was weer van de partij.

Voor dit toernooi waren alle mogelijke hindernissen over premies uit de weg geruimd, niets leek een nieuw succes in de weg te staan.

Schotland had wel enige ervaring op WK's gedaan, maar dit was het debuut in een Europese eindronde. Belangrijk was het ontbreken van Strachan, een belangrijke pion op het middenveld. In de selectie liefst negen 'Macs'. Meer dan een rol als outsider werd niet van de Schotten verwacht.

De wedstrijd had twee gezichten. In de eerste helft een flitsend Oranje, dat verzuimde een voorsprong te nemen. Na rust was Schotland onverwacht de bovenliggende partij, zeker na het uitvallen van Wouters. Tot grote kansen leidde dat niet. Het aantrekkelijke duel kreeg toch een winnaar. De grieperige Bergkamp scoorde in de 77^e minuut de enige treffer met een fraaie ..

Schotland deed zijn naam als 'tragische verliezer' weer eer aan, maar coach Andy Roxburgh constateerde verheugd dat zijn team niet onder deed voor de besten.

Nederland had een belangrijke stap gezet op weg naar de halve finale.

G.O.S. – Duitsland 1-1 (0-0)

12 juni 1992 – Idrottspark, Norrköping. Toeschouwers 17.700

G.O.S.: Charin (gk 74.), Oleg Kusnetsov, Kantschelskis, Tschernischov, Zvejba (gk 86.), Schalimov (85. Ivanov), Ljuty (46. Onopko), *Mikhailichenko*, Dimitri Kuznetsov, Dobrovolski (gk 68.), Kolivanov
Coach Byschovets

Duitsland: Illgner, Binz, Kohler, Reuter (65. Klinsmann), *Brehme*, Doll, Effenberg, Buchwald, Hässler, Völler (46. Möller), Riedle
Coach Vogts

64. Dobrovolski 1-0 (strafschop), 90. Hässler 1-1

Scheidsrechter Biguet (Frankrijk)

In beide landen was veel veranderd. Sovjet-Unie was in 1991 uiteengevallen, de beide Duitslanden waren juist herenigd. Bij GOS stonden vooral spelers uit Rusland, Oekraïne en Georgië opgesteld. Trainer Anatoli Byschovets behoorde in 1968 tot de EK-selectie van de Sovjet-Unie. Hij had een zware taak om van het samenraapsel een team te formeren. Het was sowieso al zeker dat dit een eenmalig optreden was, hierna zouden de verschillende afgescheiden landen hun eigen weg gaan.

Duitsland was de topfavoriet voor de Europese titel, bij de bookmakers inzetten op het team van Berti Vogts leverde het minste winst op, ondanks het ontbreken van Lothar Matthäus. Stefan Effenberg moest hem vervangen.

Na 20 minuten nog een adering door een armbreuk van Rudi Völler na een duel met Oleg Kusnetsov. In de pauze bleef hij in de kleedkamer achter en zou niet meer in actie komen.

GOS speelde als de Sovjet-Unie in de beste dagen met geraffineerd tempo- en positieospel. De Duitse achterhoede kreeg weinig grip op de beweeglijke aanvallers Dobrovolski en Kolivanov. Het spel van de Mannschaft oogde statisch. Libero Binz en Reuter hadden het moeilijk en lieten op rechts veel ruimte vrij.

Van een behoorlijke aanval was nauwelijks sprake en met het inbrengen van Andy Möller werd het er niet beter op. De GOS-mannen namen een verdiende voorsprong uit een strafschoep van Dobrovolski, nadat Reuter hem ten val had gebracht.

Vogts bracht met Klinsmann een extra aanvaller in, maar tot kansen leidde dat niet. Dat de Duitsers toch een punt aan het matige duel overhielden, mocht een wonder heten. In de laatste minuut krulde Thomas Hässler fraai een vrije trap om de opgestelde muur heen. Met het gelijke spel in de eerste wedstrijd zwijnden de Duitsers, verlies had een dreigende uitschakeling betekend.

Schotland – Duitsland 0-2 (0-1)

15 juni 1992 - Idrottspark, Norrköping. Toeschouwers 17.638

Schotland: Goram, McKimie, *Gough*, McPherson, Malpas, McAllister, McStay, McCall (gk 90.), McClair, Durie (55. Nevin), McCoist (70. Gallacher)

Coach Roxburgh

Duitsland: Illgner, Binz, Buchwald, Kohler, *Brehme*, Sammer, Effenberg, Hässler (gk 87.), Möller, Riedle (69. Reuter, 75. Schulz), Klinsmann

Coach Vogts

30. Riedle 0-1, 47. Effenberg 0-2

Scheidsrechter Goethals (België)

Vogts wilde offensiever spelen en stelde zowel Klinsmann als Möller op. De beginfase was echter voor de furieus opende Schotten. Het was Bodo Illgner die de Duitsers op de been hield door een kopbal van Gough en schoten van McAllister en uitbinker McPherson onschadelijk te maken.

Na twintig minuten kwam Duitsland beter in het spel en kwam na een half uur bij toeval op voorsprong. Klinsmann stoorde goed en plotsklaps had Riedle vrij baan: 0-1.

Direct na rust kwam de genadeklap voor Schotland, nadat Malpas een voorzet van Effenberg van richting veranderde en doelman Goram (voorheen ook in het Schotse cricketteam). Ondanks de uitzichtloze achterstand streden de Schotten tot het bittere eind met gevolgen voor het Duitse team. Invaller Reuter moest na een duel met McCoist met een gapende hoofdwond na zes minuten weer van het veld, terwijl ook Riedle en Buchwald het onderspit moesten delven in duels. Buchwald kon wel opgelapt worden, Riedle viel met een neusbleesure uit.

Niet geheel ongeschonden haalde Duitsland opgelucht adem na de belangrijke overwinning, waardoor de halve finale binnen bereik was. De Schotten leden opnieuw een bijzonder ongelukkige nederlaag en hadden na twee goed gespeelde duels nog geen enkel punt.

Nederland – G.O.S. 0-0

15 juni 1992 - Nya Ullevi, Göteborg. Toeschouwers 34.400

Nederland: Van Breukelen, Ronald Koeman (gk 26.), Van Aerle, Van Tiggelen, *Gullit* (72. van 't Schip), Rijkaard, Wouters (gk 68.), Bergkamp (81. Viscaal), Richard Witschge, Van Basten, Roy

Coach Michels

G.O.S.: Charin (gk 74.), Oleg Kusnetsov, Kantschelskis (65. Kirjakov), Tschernischov, Zvejba (gk 22.), Aleinikov (58. Dimitri Kuznetsov), *Mikhailichenko*, Onopko, Juran, Kolivanov
Coach Byschovets

Scheidsrechter Mikkelsen (Denemarken)

Van een herhaling van de EK-finale van 1988 was nauwelijks sprake, daarvoor was vooral bij GOS teveel veranderd. Alleen Michailichenko en Aleinikov waren er in Munchen bij geweest. Bij Nederland stonden er liefst acht Europese kampioen in het veld, alleen Bergkamp, Roy en Witschge ontbraken destijds.

Byschovets had weinig aanvallende intenties, hij offerde zelfs Kantschelskis op, die linksbuiten Brian Roy streng moest bewaken. Het lukte Nederland nauwelijks kansen uit te spelen. Gullit en Van Basten bleven in een zeer matige wedstrijd onzichtbaar, Gullit werd zelfs gewisseld. Alleen Bergkamp had weinig last van Zvejba en zorgde bij tijd en wijle voor wat opwindning.

In de 79^e minuut viel wel een doelpunt. Van Basten scoorde met een kopbal, maar scheidsrechter Mikkelsen paste zich moeiteloos aan het slechte niveau aan door als enige in het stadion buitenspel te constateren en het doelpunt af te keuren.

De dubbelblanke eindstand was een perfecte weergave van de ontmoeting. Doelpunten waren schaars op het toernooi, met acht doelpunten in de eerste acht saaie wedstrijden waren de supporters en tv-kijkers bepaald niet verwend.

Schotland – G.O.S. 3-0 (2-0)

18 juni 1992 - Idrottspark, Norrköping. Toeschouwers 14.660

Schotland: Goram, McKimmie, *Gough*, McPherson, Boyd, McAllister, McStay, McCall (gk 70.), McClair, Gallacher, McCoist (68. McInally)

Coach Roxburgh

G.O.S.: Charin, Oleg Kusnetsov, Kantschelskis, Tschernischov (gk 51.), Zchadadse, Aleinikov (46. Dimitri Kuznetsov), *Mikhailichenko* (gk 85.), Dobrovolski, Onopko, Juran, Kirjakov (46. Korneev)

Coach Byschovets

7. McStay 1-0, 17. McClair 2-0, 85. McAllister 3-0 (strafschop)

Scheidsrechter Röthlisberger (Zwitserland)

Schotland was na twee nederlagen al uitgeschakeld, GOS moest winnen om het verblijf in Zweden te verlengen. Bij beide ploegen speelden spelers van Glasgow Rangers, bij GOS waren dat de Oekraïners Mikhailichenko en Oleg Kusnetsov. Zonder Schalimov, spits Kolivanov (geblesseerd) en Zvejba (geschorst) maakte het team van Byschovets geen moment de indruk dat de halve finale voor het grijpen was. Het geringe nationale gevoel voor de Gemenebest-status droeg daar niet weinig aan bij, de spelers wisten amper waarvoor ze speelden.

Schotland speelde daarentegen vrijuit en stond na 17 minuten al met 2-0 voor door doelpunten van McStay en McClair. McStay scoorde via de paal en de arm van ballenvanger Charin, het doeltreffende schot van McClair werd door een verdediger van richting veranderd.

Met typisch kick-and-rush spel werden de voormalige Sovjets overklast op basis van hartverwarmende strijdlust tot vreugde van negentig minuten lang zingende 2.000 Schotse fans. Aan het eind stond het 3-0 nadat McAllister vijf minuten voor het eind een strafschop benutte. Behalve de feestvierende Schotten waren vooral de Duitsers blij met deze uitslag, omdat zij ondanks een nederlaag toch een ronde verder kwamen. Het Schotse team kwam zelfs uit de kleedkamer weer het veld op om de supporters te bedanken.

Schotland werd tweede in het Fair-Play-klassement (achter Nederland) op basis van slechts twee geïncasseerde gele kaarten. Voor GOS was het eenmalig optreden en een roemloos afscheid. Na dit EK gingen de diverse onafhankelijke lidstaten ieder voor zich verder.

Nederland – Duitsland 3-1 (2-0)

18 juni 1992 - Nya Ullevi, Göteborg. Toeschouwers 37.725

Nederland: Van Breukelen, Ronald Koeman, Frank de Boer (62. Winter), Van Tiggelen, Rijkaard, Wouters, Rob Witschge, *Gullit*, Bergkamp (88. Bosz), Van Basten, Roy

Duitsland: Illgner, Binz (46. Sammer), Kohler (gk 51.), Brehme, Frontzeck, Effenberg, Helmer, Hässler, Möller, Riedle (77. Doll), Klinsmann
3. Rijkaard 1-0, 15. Rob Witschge 2-0, 54. Klinsmann 2-1, 73. Bergkamp 3-1
Scheidsrechter Pairetto (Italië)

In de laatste jaren hadden de buurlanden elkaar regelmatig getroffen. Nadat op het EK 1988 Nederland eindelijk '1974' had gewroken, waren beide onderlinge WK-kwalificatiewedstrijden onbeslist geëindigd, maar op het WK zelf was Nederland hopeloos ten onder gegaan aan intern gekrakeel en gebrek aan discipline.

Een gelijkspel was niet genoeg voor Nederland, omdat een zege van GOS dan roet in het eten kon gooien, in dat geval telde voor Oranje het slechtere doelsaldo.

Op een akkoordje gooien met Duitsers stond sowieso niet in een draaiboek van Nederland, zeker niet in dat van de supporters die hartstochtelijk hun best deden de Duitse spelers uit te fluiten en uit te jowen, hetgeen aardig lukte.

Vogts versterkte zijn defensie door Michael Frontzeck sinds lang weer een basisplaats te gunnen, Brehme moest zich om Roy bekommeren, Helmer (Borussia Dortmund) stond op Bergkamp.

De tactiek van Vogts kon snel overboord. Al na drie minuten vergreep Kohler zich aan Van Basten, toch al niet zijn favoriete tegenstander. De vrije trap van Ronald Koeman kwam bij Frank Rijkaard die met een kopbal Illgner verschalkte. Een mooier begin kon Nederland zich niet wensen en de Duitsers werden totaal overklast. Van Basten zwierf over het hele veld, Bergkamp was spelend achter de spitsen ongrijpbaar, Rijkaard deelde als voorstopper de lakens op het middenveld uit. Een monsterscore hing in de lucht. De zwakke libero Binz gaf geen leiding en werd voorbij gelopen alsof hij er niet stond. Brehme haalde een schot van Van Basten van de doellijn, Binz ging in de fout bij een actie van Bergkamp die net geen doel trof. Na een kwartier was het toch 2-0, weer uit een vrije trap. Koeman legde de bal opzij op Rob Witschge die vanaf 25 meter hard en laag raak schoot, waarbij Illgner er niet goed uit zag. Nederland demonstreerde zijn klasse en liet Duitsland alle hoeken van het veld zien. Voor rust had de score al tot 4,5-0 op kunnen lopen, maar Van Basten (op de lat) en Gullit verzuimden hun kansen tye benutten.

In de pauze wisselde Vogts de zwakke Binz voor Sammer, een van de twee voormalige Oost-Duitsers in de selectie. Nederland nam wat gas terug en Duitsland was gerustgesteld door de achterstand van GOS. In de 54^e minuut bezorgde Klinsmann Nederland de eerste tegentreffer van het toernooi. Hij kopte een door Hässler genomen corner achter Van Breukelen. Even leek de gelijkmaker in de lucht te hangen, toen Rijkaard de bal tegen de lat boven Van Breukelen kopte, maar daarna hervond Oranje het ritme. Bergkamp bepaalde de eindstand op 3-1 uit een voorzet van Winter. De nadrukkelijk aanwezige Oranje-toeschouwers vierden een feestje; weer was er op een EK van Duitsland gewonnen; niemand kon Oranje stoppen op weg naar de tweede EK-titel, zeker de zwakke Denen niet.

Duitsland was met geluk verder, maar was niet blij met Zweden als tegenstander in de halve finale. Vogts verklaarde zich te verheugen op een weerzien met Nederland in de finale.

Eindstand groep 2

1. Nederland	3	2	1	0	5	4-1
2. Duitsland	3	1	1	1	3	3-3
3. Schotland	3	1	0	2	3	3-3
4. G.O.S.	3	0	2	1	2	1-4

Nederland en Duitsland naar halve-finale, Duitsland op basis van beter onderling resultaat tegen Schotland.

Halve finale

De Scandinavische organisatie kon zich niet beter wensen. Beide Scandinavische deelnemers bij de laatste vier, evenals Nederland met de enthousiaste oranje aanhang, de Engeland-hooligans vroegtijdig naar huis en ook de Oostbloklanden die weinig inkomsten en half lege stadions opleverden.

Tot dan kon men weinig tevreden zijn over het toernooi. De wedstrijden waren ronduit kwalitatief matig en oersaai en ahang uit Engeland en Duitsland had zich, ondanks allerlei maatregelen, ernstig misdragen.

Positief waren de optredens van Denemarken (tegen Frankrijk) en de eeuwige ongelukkige verliezer Schotland. De wedstrijd met de hoogste amusementswaarde was Nederland – Duitsland.

De hoop was gevestigd op de halve finales, op papier aantrekkelijke affiches, die aanstekelijk moesten werken op de Zweedse fans. Zij hadden koeltjes gereageerd op het toernooi met meer angst voor rellen dan interesse voor het spel. De kans bestond zelfs op een Scandinavische finale, al ging iedereen uit van de finale Nederland – Duitsland.

Zweden – Duitsland 2-3 (0-1)

21 juni 1992 – Rasunda Stadion, Stockholm. Toeschouwers 27.827

Zweden: Ravelli, Roland Nilsson, Jan Eriksson, Björklund, Ljung (gk 15.), Kennet Andersson, Ingesson, Thern, Joakim Nilsson (61. Limpar), Brolin, Dahlin (gk 66., 73. Ekström)

Coach Svensson

Duitsland: Illgner, Helmer, Buchwald (gk 36.), Kohler, Reuter (gk 43.), Sammer, Brehme, Effenberg (gk 4.), Hässler, Riedle (gk 25.), Klinsmann (90. Doll)

Coach Vogts

11. Hässler 0-1, 59. Riedle 0-2, 65. Brolin 1-2 (strafschop), 89. Riedle 1-3, 90. Kennet Andersson 2-3

Scheidsrechter Lanese (Italië)

Vogts verklaarde vooraf "de tegenstander niet in het spel te laten komen". De wereldkampioenen betraden derhalve het veld met de intentie om tegen een land dat op datzelfde WK puntloos bleef alleen maar af te wachten en te verdedigen. Een houding die in eigen land niet in dank werd afgenomen.

Zweden moest het stellen zonder de geschorste Patrik Andersson en Stefan Schwarz. Vooral het ontbreken van de laatste was een aderlating voor de ploeg van Svensson, Schwarz was tegen Engeland de absolute uitblinker, die al het vuile werk voor Jonas Thern opknapte. Hun vervangers heetten Ljung en Joakim Nilsson.

Bij Duitsland acht wereldkampioenen in het veld, Vogts gunde Binz na zijn falen tegen Holland geen basisplaats meer, Reuter en Buchwald keerden terug in de verdediging, terwijl Sammer het middenveld moest versterken en Möller op de bank hield.

De Italiaanse scheidsrechter Lanese moest direct flink optreden en toonde al na vier minuten Effenberg de gele kaart na een harde overtreding op Thern.

Duitsland toonde plotseling orde, discipline en strijd lust; factoren die het team eerder in het team ontbeerde. Grote uitblinker was Thomas Hässler. Het was dan ook niet vreemd dat de 1.66 m. grote AS Roma-speler de score opende met zijn specialiteit: de vrije trap. Van 18 meter afstand krulde hij de bal weer feilloos langs de muur en Ravelli. De 0-1 was goud waard voor de Duitsers, die nu hun geliefde spelletje konden spelen en direct de afstraffing tegen Holland vergaten.

Voor rust hadden ze nog drie gele kaarten nodig om hun doelstelling te verwezenlijken: het Zweden lastig maken. De tactiek lukte perfect, Zweden kwam niet in het spel, de beste kansen waren voor Duitsland. Ravelli stopte een vrije trap van Hässler, Brehme trof de lat.

In de tweede helft stuurde Svensson Kennet Andersson naar voren, maar liet schutter Johnny Ekström op de bank. De Zweden namen meer risico, maar Brolin en Dahlin hadden niet de grote vorm die ze tegen Engeland etaleerden. Het gaf Duitsland meer ruimte, die dankbaar werd benut en resulteerde in de 0-2 door "Kalle" Riedle uit een pass van Sammer.

Vijf minuten later was de spanning terug, toen Helmer Ingesson ten val bracht. De toegekende strafschop was geen probleem voor Brolin, die zijn derde EK-treffer liet aantekenen. De Noord-Europeanen zetten alles op één kaart en Ekström kwam alsnog in het veld. De Duitse verdediging wankelde, maar hield stand. Vlak voor tijd viel de beslissing, nadat ook Riedle zijn derde EK-goal scoorde. In de tegenaanval schutterde Bodo Illgner op hilarische wijze waarna Kennet Andersson raak kon koppen. De tijd was echter te kort om een verlenging af te dwingen. Voor Zweden was het toernooi voorbij, maar met een halve finaleplaats waren ze niet ontevreden. "We kwamen tegen de

Duitsers niet in ons spel", verklaarde Svensson na afloop. Precies zoals Vogts het had gewild. Duitsland stond voor de vierde maal in de finale, na 1972, 1976 en 1980 en dat niemand verwacht na de nederlaag tegen Nederland. Maar het blijven Duitsers...

Nederland – Denemarken 2-2 (1-2; 2-2), na verlenging Strafschoppen 4-5

22 juni 1992 – Nya Ullevi, Göteborg. Toeschouwers 37.450

Nederland: Van Breukelen, Ronald Koeman, Frank de Boer (46. Kieft), Van Tiggelen, Rijkaard (gk 41.), Wouters, Rob Witschge, *Gullit*, Bergkamp, Van Basten, Roy (116. Van 't Schip)

Coach Michels

Denemarken: Schmeichel, *Olsen*, Sivebaek, Piechnik, Christofte, Vilfort, Jensen, Larsen, Laudrup (57. Elstrup), Andersen (gk 14., 71. Christiansen), Povlsen

Coach Möller-Nielsen

6. Larsen 0-1, 24. Bergkamp 1-1, 33. Larsen 1-2, 86. Rijkaard 2-2

Strafschoppen: Koeman 1-0, Larsen 1-1, Van Basten gestopt, Povlsen 1-2, Bergkamp 2-2, Elstrup 2-3, Rijkaard 3-3, Vilfort 3-4, Witschge 4-4, Christofte 4-5

Scheidsrechter Aladren (Spanje)

Na de plaatsing van Duitsland twijfelde niemand aan de finale Nederland – Duitsland. Nederland was het enige land, dat in de groepswedstrijden overtuigd had en had zich onsterfelijk gemaakt na de show tegen Duitsland. Denemarken was niet meer dan toevallig op het EK en in de halve finale gekomen. De ploeg van Richard Möller-Nielsen werd niet als een grote hindernis gezien op weg naar het ultieme doel: de tweede Europese titel achtereen. Bij de bookmakers werd maar weinig geld gezet op Denemarken.

De ervaren Michels had beter moeten weten. Een sprankelend duel op een EK of WK wordt vaak gevolgd door een deceptie. Het zegevierende team leeft in een euforie en onderschat de volgende tegenstander hopeloos. Die komende opponent laat zich niet gewillig afslachten, neemt maatregelen en past de tactiek aan. En had Nederland ook niet in 1976 al te vroeg op een finale tegen (West-)Duitsland gerekend?

Ziehier het scenario van Nederland – Denemarken. Möller-Nielsen had een paar verrassingen in petto. Piechnik op Van Basten en Kim Vilfort verliet voor even zijn plaats aan het ziekenhuisbed van zijn doodzieke dochtertje. Povlsen was ogenschijnlijk de enige spits, maar daarachter loerden Brian Laudrup, Larsen en Andersen op hun kansen. Nederland vergat dat je in een halve finale moet strijden om te winnen. In hun opstelling geen verrassing, dezelfde elf als tegen Duitsland.

Al na zes minuten kreeg Denemarken een enorme opsteker. Frank de Boer verdedigde achteloos en liet zich aftroeven door Brian Laudrup. Henrik Larsen benutte diens voorzet en vanaf dat moment liep Nederland achter de feiten aan. Het hanteerde hetzelfde systeem als tegen Duitsland, maar Denemarken streed voor elke meter. Nederland wilde aanvallen, maar verloor veel duels. Verdedigend vielen er gaten en de snelle Deense counters waren gevaarlijk. Toch stond het na 24 minuten gelijk. Witschge bediende de onopvallende Gullit, die teruglegde op Dennis Bergkamp. De jonge Ajacied voegde zich bij de EK-topscoorders met drie doelpunten.

Het leek een kwestie van tijd voor de Denen zouden instorten. Ze overleefden een stevig Hollands offensief met wat geluk. Maar de onverzettelijke Vikingen tonen veerkracht en nog voor rust wist Denemarken weer te profiteren van laks verdedigen. Povlsen liet Van Tiggelen zijn hielen zien, Koeman kopte slecht weg en na een onoverzichtelijke situatie stond het 1-2 door Larsen's tweede.

Michels werd nerveus en bracht in de pauze Kieft voor de zwakke De Boer. De tweede helft was het eenrichtingsverkeer richting het doel van Schmeichel. Maar de Hollanders wilden het te mooi doen, waren ongeduldig en ontbeerde daarbij ook enig geluk. Bij Van Basten wilde weinig lukken, hij stond tijdens deze EK nog droog, terwijl het juist zijn bevestiging als topspeler had moeten zijn.

In de 71^e minuut moest Henrik Andersen met een versplinterde knieschijf van het veld gedragen worden na een ongelukkige botsing met Van Basten. De Denen liepen op hun laatste tenen, ook Lars Olsen en Sivebaek waren aangeslagen. Na diverse gemiste halve kansen kwam dan toch de gelijkmaker. In de 86^e minuut bracht Witschge de bal in de

doelmond en uit de volgende scrimmage joeg Rijkaard van drie meter de bal in het net: 2-2.

In de verlenging probeerde Nederland alsnog de winnende goal te forceren, maar Denemarken ging niet door de knieën. Ze wisten de 2-2 naar het eind te slepen, het aanvalsspel van Nederland bleef gespeend van overtuiging en creativiteit. Brian Roy miste een enorme kans om zich onsterfelijk te maken en zo bleef het ook na 120 minuten gelijk.

Een strafschopperserie moest de beslissing brengen. Alle spelers wisten hun penalty te verzilveren, op één na: Marco van Basten. Juist hij, de ster van het EK 1988, zag Neerlands tweede pingel gestopt door Schmeichel. Later verklaarde hij zich schuldig te voelen door niet te trainen op strafschoppen.

Denemarken was door het dolle heen. Na de favorieten Engeland en Frankrijk gewipt te hebben, was nu Nederland het volgende slachtoffer geweest. Möller-Nielsen was na een periode van forse kritiek plotseling de held. Waar zou dit sprookje voor 'Assepoester' eindigen?

Nederland had zelfmoord gepleegd, een *déjà vu* na de WK 1974, EK 1976, WK 1978 en WK 1990, waar het ook kansen op meer had laten liggen door overschatting en arrogantie van een sterrenensemble.

Finale

Denemarken – Duitsland 2-0 (1-0)

26 juni 1992 – Nya Ullevi, Göteborg. Toeschouwers 37.800

Denemarken: Schmeichel, *Olsen*, Kent Nielsen, Piechnik (gk 31), Christofte, Sivebaek (66. Christiansen), Vilfort, Jensen, Larsen, Laudrup, Povlsen
Coach Möller-Nielsen

Duitsland: Illgner, Helmer, Buchwald, Kohler, Reuter (gk 54.), Sammer (46. Doll, gk 82.), *Brehme*, Effenberg (gk 34., 81. Thom), Hässler (gk 38.), Riedle, Klinsmann (gk 88.)
Coach Vogts

18. Jensen 1-0, 78. Vilfort 2-0

Scheidsrechter Galler (Zwitserland)

De Denen leefden op een wolk en hadden niets te verliezen. Toch beschouwde Duitsland zichzelf als favoriet, zij zouden niet zo dom zijn als Frankrijk en Nederland en zich niet laten verrassen. Europa durfde bijna niet te hopen op nog een stunt. Duitsland was een toernooi-elftal en verbeterde zich gaandeweg. Die stijgende lijn was ingezet in de halve finale en moest uitmonden in de eerste EK-titel voor het herenigde Duitsland.

Möller-Nielsen had eigenlijk in deze week gepland zijn keuken te renoveren, maar stelde dat met plezier een weekje uit. De uitgangspositie was voor zijn team dezelfde als de vorige vier wedstrijden. Als kansloze outsider, ondanks de frequente ontsnappingen en miraculeuze overwinningen.

Ontspannen, maar strijdvaardig als altijd begon Denemarken aan de finale. Ze hadden niets te verliezen. Op de tribune waren de Denen in de meerderheid, zowel in aantal als in volume. Bij de Duitsers was veel misgegaan bij de kaartverkoop, pas na een bezoek van een aantal fans bekommerde de DFB zich om de aanhang, maar toen waren de meeste kaarten al in Deense handen.

Kim Christofte verving Andersen en moest Hässler onschadelijk maken, terwijl Piechnik op Klinsmann stond. Vogts toonde vertrouwen in de elf van de halve finale.

Beide trainers lieten hun team voorzichtig begonnen, niet al te offensief. De strijd speelde zich vooral af op het middenveld met de meeste aanvallende initiatieven van Duitsland. De kansjes waren een prooi voor Peter Schmeichel, die zijn naam definitief op dit podium vestigde.

Het snelle doelpunt, waarop de neutrale toeschouwer hoopte, kwam in de 18^e minuut. Vilfort veroverde de bal op omstreden wijze ("klares Foul", volgens de Duitsers) en stuurde Povlsen langs de zijlijn weg. De Deen in dienst van Borussia Dortmund legde in zijn 560^e interland terug op John Jensen die met een hard schot van doelman Illgner van 17 meter kansloos liet.

Het doelpunt gaf Denemarken de nodige inspiratie. Dit was de kans op de Europese titel, die misschien nooit meer terug zou komen voor het kleine voetballand. Na een schot uit de draai van Klinsmann, prachtig gepareerd door Schmeichel, kregen Vilfort en Jensen de

kansen om al voor rust de strijd te beslissen. Het middenveld was volledig in Deense handen, wat Sammer in de rust zijn plaats kostte. Zijn vervanger Doll lag direct al in de clinch met Povlsen. De Duitsers besloten het hard te gaan spelen ten koste van in totaal vijf gele kaarten, maar verbetering was nauwelijks te bespeuren.

Pas in de laatste twintig minuten was er weer opwinding. Vilfort schoot over, Klinsmann stuitte weer op de grandioze Schmeichel. Het wilde niet lukken met de Duitsers en ze hadden zoveel moeite met de onvermoeibare loopwonders Povlsen en Laudrup. In de 78^e minuut viel de beslissing. Na een vrije trap stuurde invaller Christiansen Vilfort weg, die met een afstandsschot de bevrijdende 2-0 binnenschoot. De Duitsers protesteerden nog slapjes wegens vermeend hands, maar de Zwitser Galler wilden daar niets van weten. De laatste twaalf minuten leverden alleen nog twee gele kaarten op. De Deense overwinning kwam niet meer in gevaar, Denemarken was Europees kampioen. De hiërarchie in de voetbalwereld was op zijn kop gezet, Denemarken had alle voetbalwetten en logica gelogenstraft; de titel na acht dagen voorbereiding.

De kranten in Europa hadden alle sympathie voor de winnaar. "Deense dynamiet", "surprise van de eeuw", "wereldwonder", het ene superlatief na de andere. Iedereen gunde het Denemarken, dat Frankrijk, Nederland en Duitsland overwonnen had. De nieuwe Europese sterren heetten Peter Schmeichel, Flemming Povlsen en Brian Laudrup. (Broer?) Michael Laudrup zal zich hebben verbeterd, dat juist hij, de grote Deense vedette, er niet bij was. De Denen beseften dat dit succes wellicht eenmalig was, maar genoten er des te meer van. En Möller-Nielsen kon eindelijk aan zijn keuken beginnen.

Denemarken Europees Kampioen 1992

Winnend team:

Peter Schmeichel 18-11-63, Manchester United

Kent Nielsen 28-12-61, Aarhus GF

Lars Olsen 2-2-61, Trabzonspor

Torben Piechnik 21-5-63, B 1903 Kopenhagen

Kim Christofte 24-8-60 Brøndby IF

Kim Vilfort 15-11-62, Brøndby IF

Henrik Larsen 17-5-66, Lyngby BK

John Jensen, 3-5-65, Brøndby IF

John Sivebaek 25-10-61 AS Monaco (66. Claus Christiansen 19-10-67, Lyngby BK)

Flemming Povlsen 3-12-66, Borussia Dortmund

Brian Laudrup 22-2-69, Bayern München

Trainer Richard Möller-Nielsen 19-8-37

Arbiter Bruno Galler (Zwitserland)

Floot geen geweldige finale, vooral de Duitsers hadden kritiek omdat in hun ogen aan beide Deense doelpunten een luchtje hing.

Aan het banket

Voer voor psychologen. Hoe kon een land als Denemarken alle toptanden verrassen? Nog wel zonder de gebruikelijke voorbereiding met langdurige trainingskampen of oefenwedstrijden. Tsjecho-Slowakije en Nederland hadden al bewezen dat het op een EK gemakkelijker voor een klein land was te winnen, dan op een WK. Was op dat toernooi de titel doorgaans voorbehouden aan toptanden als Brazilië, Argentinië, Italië en (West-)

Duitsland, op het EK hadden ook de andere deelnemers kansen en dat had zijn charme. Met Denemarken als sympathieke winnaar kon iedereen dan ook goed leven.

Het toernooi was niet in alle opzichten een succes. De groepswedstrijden waren saai, waardoor er een roep om terugkeer naar het knock-outsysteem klonk. De UEFA had daar geen oren naar, het wilde de eindronde uitbreiden naar 16 landen. De halve finales en finale waren spannend en verrassend, maar hoogstaand voetbal was nauwelijks te bespeuren. Nederland bij vlagen tegen Duitsland, Schotland onbevungen maar met weinig succes, daar bleef het bij. Vooral de favorieten lieten het afweten. Duitsland haalde de finale, maar had weinig laten zien. (Of doen we dan tekort aan de prestatie van Denemarken?)

De cijfers spraken boekdelen. 32 doelpunten in 15 wedstrijden, het laagste gemiddelde (2,133) sinds 1980. Daarmee werd de lijn van het WK 1990 doorgetrokken (2,21 gemiddeld). Eerst de achterhoede dicht, dan pas op zoek naar een spaarzaam doelpuntje, was het parool.

Het aantal toeschouwers lag aanmerkelijk lager dan de vorige toernooien, wat alles te maken had met de geringere capaciteit van de stadions. In totaal 429.241 geregistreerde bezoekers was er een flinke daling t.o.v. 1988 (809.844).

De UEFA was desalniettemin tevreden. Met 55 miljoen Zwitserse francs was de winst meer dan verdubbeld (in 1988 ruim 25 miljoen Zwitserse francs), vooral door meer opbrengsten uit reclame, sponsoring en tv-rechten.

Topspelers

Peter Schmeichel

Brian Laudrup

Flemming Povlsen